

İnsan Öldürme Suçunun Nitelikli Halleri

1- Ağırlaştırıcı Nedenler

Kasten insan öldürme suçunun ağırlaştırıcı nedenleri TCK m. 82’de düzenlenmiştir. Bu ağırlaştırıcı nedenlerin bir kısmı mağdurun sıfatından, bir kısmı failin manevi unsurundan bazıları da fiilin işleniş biçiminden kaynaklanmaktadır.

a) İnsan öldürme suçunun tasarlayarak (taammüden) işlenmesi

TCK m. 82/1-a uyarınca, kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi suçu ağırlaştırıcı bir neden olarak öngörülmüştür.

Tasarlamadan ne anlaşılması gerektiği öğretide tartışmalı bir konudur. Öğreti ve yargı kararlarında tasarlamayı belirlemek için çeşitli ölçütler geliştirilmiştir. Soğukkanlılık teorisi olarak da adlandırılan ölçüte göre, failin mağduru soğukkanlılıkla öldürmesi tasarlamının varlığı için yeterlidir. Ancak failin yalnızca soğukkanlı olmasının tasarlamının varlığı için yeterli sayılması isabetli olmaz. Bir başka ölçüte göre, tasarlamının varlığı için, failin suç işleme kararını vermesi ile suçu gerçekleştirmesi arasında bir zaman aralığı bulunmalıdır. Ancak zaman teorisi olarak adlandırılan bu ölçüt de belirsiz ve tespiti güç bir ölçüttür. Bir başka ölçüte göre, tasarlamının varlığı için, suç işleme kararı ile suçun işlendiği zaman arasında geçen sürede failin birtakım plan, proje ve hazırlıklar yapması gerekir.

Yargıtay’ın yerleşik içtihatlarına bakıldığında, tasarlamının varlığı için genellikle suç işleme kararı ile suçun işlenmesi arasında zaman geçmesinin yeterli görüldüğü; bazı kararlarında ise plan proje teorisine göre tasarlamayı belirlediği ve plan proje yapıp yapılmadığını somut olayda aradığı anlaşılmaktadır.

Belirtmek gerekir ki tasarlamının varlığını tespit için bu ölçütlerden hiçbiri tek başına yeterli değildir. Ancak en isabetli ölçütün suçun işlenmesi kararının verilmesi ile suçun işlenmesi arasında geçen sürede plan, proje, hazırlık yapılması ölçütü olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca tasarlama, soğukkanlılık olarak algılandığında haksız tahrik ile tasarlamının bir arada bulunamayacağı söylemek gerekir. Ancak tasarlama, diğer ölçütlere göre belirlenecek olursa, failin haksız tahrik altında hem de tasarlayarak insan öldürme suçunu işleyebileceğini söylemek mümkündür.

b) İnsan öldürme suçunun canavarca hisle veya eziyet çektirerek işlenmesi

TCK m. 82/1-b uyarınca kasten öldürme suçunun canavarca hisle veya eziyet çektirerek işlenmesi ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmüştür. Bu hükümde birbirinden bağımsız iki farklı ağırlaştırıcı neden bulunmaktadır.

Canavarca his, belirlenmesi oldukça güç bir ağırlaştırıcı nedendir. Sözelimi, sırf öldürmek için öldürmek, silahını denemek için öldürmek, mükemmel bir cinayet işlenebileceğini göstermek için öldürmek, satanist bir ayine kurban vermek için öldürmek; canavarca hissini varlığına örnektir. Yani normalde gösterilebilecek hisselerin hiçbirisi ile izah edilemeyecek durumlarda, adeta sebepsizce ya da absurd sebeplerle gerçekleştirilen öldürme hallerinde canavarca hissini varlığından söz edebiliriz. Başka bir deyişle canavarca his; zaten insan öldürme fiilinin özünde barındırdığı hunharlıktan, canavarlıktan daha öte bir saiktir. Faili suç işlemeye iten saikin (canavarca his), normalde izahı mümkün değildir.

Eziyet çektirmek, öldürmek için gerekli ve yeterli olanın ötesinde acı vermektir. Yani kişiyi öldürmek saiki ile değil de ona acı vermek saiki ile öldürme halinde eziyet çektirerek öldürme söz konusu olur. Eziyet çektirme ağırlaştırıcı nedeninin uygulanması için eziyet çektirme anında mağdurun hala hayatta olması gerekir. Eğer mağdur öldükten sonra eziyet teşkil edebilecek davranışlar gerçekleştirilmişse bunlar söz konusu ağırlaştırıcı nedene sebebiyet vermez. Yani kişiyi öldürdükten sonra parçalara ayırma gibi eylemlerde eziyet çektirme ağırlaştırıcı nedeni uygulanmayacaktır.

Elbette bu ağırlaştırıcı nedenin uygulanması için failin eziyet çektirdiğini bilmesi ve istemesi gerekir. Eğer eziyet çektirdiğini bilmiyor veya eziyet çektirmek istemiyorsa bu ağırlaştırıcı neden faile uygulanmaz. Zira failin bilmediği ve istemediği ağırlaştırıcı nedenler faile uygulanmaz ancak olayda bir hafifletici neden var ise bu nedeni fail bilmesi ve istemesi dahi hafifletici neden ona uygulanır.

Haksız tahrik ile canavarca his bir arada bulunamazsa da eziyet çektirme ile bir arada bulunması mümkündür. Zira haksız tahrik altında gerçekleştirilen bir öldürme söz konusu olduğunda, fail sebepsiz ya da absurd ve normalde izahı mümkün olmayan bir sebebe dayanarak değil, hukuk düzeninin geçerlik tanıyarak indirim nedeni yaptığı bir nedene dayanarak insan öldürmüş demektir. O nedenle bir arada bulunması mümkün değildir. Benzer şekilde akıl hastalığı ile canavarca his bir arada bulunamaz. Çünkü akıl hastalığı varsa öldürme canavarca histen değil, akıl hastalığından kaynaklanmış demektir. Haksız tahrik altında ve eziyet çektirerek öldürme söz konusu olduğunda ise, faile eziyet çektirerek insan öldürmeden dolayı ceza verilir; fakat haksız tahrikten dolayı indirim yapılır.

c) ***İnsan öldürme suçunun yangın, su baskını, tahrip, batırma veya bombalama ya da nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanmak suretiyle işlenmesi***

TCK m. 82/1-c uyarınca kasten öldürme suçunun; yangın, su baskını, tahrip, batırma veya bombalama ya da nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanmak suretiyle işlenmesi ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmüştür.

Bu ağırlaştırıcı nedenler aynı zamanda genel tehlike yaratan suçların da kapsamına girmektedir. TCK m. 170 ve devamında öngörülen genel tehlike yaratma suçları ile insan öldürme suçunun nitelikli hali arasındaki ilişkiye açıklık getirmek gerekir;

TCK m. 82/1-c hükmünde bir bileşik suç söz konusudur. Yani fail; yangın, su baskını, tahrip, batırma veya bombalama ya da nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanarak insan öldürürse bu bir bileşik suç teşkil eder. Bu durumda faile ayrıca TCK m.170 ve devamında düzenlenen suçlar dolayısıyla ceza verilmez, yalnızca ağırlaştırılmış insan öldürmeden sorumlu tutulur. Burada ayrıca, amaç suç- araç suç ilişkisi de bulunmaktadır. Amaç suç, insan öldürme suçudur; fail insan öldürme suçunu işlemek için yangın, su baskını, nükleer-biyolojik-kimyasal silahlar kullanmaktadır. Araç suç ise TCK m. 170 ve devamında düzenlenen genel tehlike yaratma suçudur.

d) ***İnsan öldürme suçunun üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı işlenmesi***

TCK m. 82/1-d uyarınca kasten öldürme suçunun; üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı işlenmesi ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmüştür.

Bu ağırlaştırıcı nedenin uygulanması bakımından, üstsoy, altsoy, kardeş kavramları, fiili duruma göre belirlenir; hukuken üstsoy, altsoy ya da kardeş gözükep gözükmemesinin bir önemi yoktur. Fail fiili durumu biliyorsa, bu ağırlaştırıcı nedenin uygulanması mümkündür.

Buna mukabil, eş kavramı medeni hukuka göre belirlenir. Uzun yıllar birlikte olduğu kişiyi öldüren faile bu ağırlaştırıcı neden uygulanmayacaktır. Zira eşin ne anlama geldiği Medeni Kanun'a göre belirlenmektedir.

e) ***İnsan öldürme suçunun çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesi***

TCK m. 82/1-e uyarınca kasten öldürme suçunun; çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesi ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmüştür.

TCK m. 6/1-b hükmünde, ceza kanunlarının uygulanması bakımından çocuk, henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişi olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla örneğin fail, mahkeme kararıyla reşit kılınmış bir kişiye karşı kasten insan öldürme suçunu işlerse yine bu ağırlaştırıcı neden uygulanacaktır. Mahkeme kararıyla ya da evlenme yoluyla reşit olmuş

bir kişi bile olsa bu kişiye karşı işlenen insan öldürme suçunu nitelikli insan öldürme suçudur. Yani ceza hukuku bakımından on sekiz yaşını doldurmamış herkes çocuktur.

Beden ve ruh sağlığı bakımından kendini koruyamayacak kişi deyiminden; sözelimi, hastalığı, yaşlılığı ya da ruhsal veya fiziksel güçlükler dolayısıyla kendini koruyamayacak kişi anlaşılır. Bu ağırlaştırıcı nedenin uygulanabilmesi için, failin mağdurun hali hazırda kendini savunamayacak olması durumundan faydalanması gerekir.